

LIBERTATE ȘI INTEGRITATE – ADEVĂR, ÎNȚELEGERI, SENSURI ÎN COTIDIANUL LUMII NOASTRE

Pr. Asist. univ. dr. Robert Marian PUIESCU

Facultatea de Teologie și Științele Educației,

Universitatea Valahia din Târgoviște &

Consilier Cultural și Comunicații Media al Arhiepiscopiei Târgoviștei

marian.puiescu@yahoo.com

Abstract: Freedom and Integrity – Truth, Understandings, Meanings in the Daily Life of Our World

Freedom is the most precious gift made to us by God, but it does not mean the choice between good and evil, but only to always choose the good. Integrity is a necessary condition of genuine freedom, which we must strive to build and defend. And freedom of conscience is the freedom of our faith, which we have a duty to confess. Unfortunately, contemporaryity is an era when concepts of freedom and integrity are increasingly distorted and attacked. The article below comes to clarify these issues, bringing an added topicality.

Keywords: *freedom, integrity, choice, option, religion, Christianity, theology*

Libertatea¹ este cel mai mare dar pe care Creatorul ni l-a oferit, care face parte din ceea ce numim chipul lui Dumnezeu din noi. A fi liber înseamnă a-ți urma scopul pentru care ai fost creat, fără a aluneca în tentația păcatului, umbra viciului sau sclavia răului și a morții. Libertatea este starea necesară a omului pentru desăvârșire, de fapt a fi liber nu înseamnă a avea posibilitatea de a alege între bine și rău, căci a alege răul, chiar și ca

1 Ioan-Gheorghe ROTARU, „Libertatea religioasă – temelie a demnității umane”, în Daniela Ioana Bordeianu, Erika Androne, Nelu Burcea, *Manual pentru liderul Departamentului de Libertate religioasă*, Casa de editură “Viață și Sănătate”, București, 2013, pp. 210-215; Idem, “Religious liberty – a natural human right”, în *Jurnalul Libertății de Conștiință*, Ganoune Diop, Mihnea Costoiu, Liviu-Bogdan Ciucă, Nelu Burcea (coord.), Editions IARSIC, Les Arsc, France, 2015, p.595-608.

posibilitate, este un semn al sclaviei, nu al libertății, ci a alege întotdeauna binele, fără niciun act de cedare, cu efemeridele libertății impregnate subtil.²

Omul este liber numai atunci când alege binele, numai atunci când urmează binele. Din această perspectivă este falsă imaginea pe care majoritatea contemporanilor noștri o au față de libertate. Majoritatea covârșitoare au falsă impresie că a fi liber înseamnă posibilitatea de a opta între bine și rău, ceea ce este o capcană rațională și un fals istoric, ori un eșec existențial.

Nu poți fi niciodată liber când alegi răul, pentru că noi suntem creați de Dumnezeu care este Binele Absolut, iar scopul nostru este de a ne asemena la nesfârșit cu El. Binele este sensul vieții noastre, ceea ce ne oferă rostul unic și autentic și adevărata și singura libertate posibilă. De aceea, trebuie să facem distincție între libertate și opțiune, ultima nefiind decât stare a omului căzut, aceea de a alege între bine și rău.³

De-a lungul timpului, multe sisteme politice și ideologii au păcălit umanitatea cu oferte tentante a ceea ce ele spuneau că este libertatea. Chiar și astăzi, acest termen ideologizat reprezintă unul dintre conceptele cele mai denaturate, utilizate masiv în manipularea cotidiană.

Ne aducem cu tristețe aminte de momentul Referendumului pentru familie, în anul 2018, când s-a folosit la maximum acest termen cu sensul exact opus a ceea ce el înseamnă. Nu poți fi liber de a alege între bine și rău, căci a alege răul nu este o opțiune niciodată, ci numai un act de sclavie și de obediență inutilă. Dar, s-a spus atunci că omul este liber să-și aleagă propria exprimare sexuală, de parcă ea nu ar fi un dat biologic, natural. La fel, de fapt, cum se manipulează grosolan cu agresiva, criminala și inutila ideologie de gen, teorie falsă ce este utilizată de cei ce luptă cu adevărul lumii noastre, cu datele naturale ale creației.

Fără credință nu pot fi liber, ci numai sclav al unor ideologii, al minciunii și al falsității! Căci, î numai Dumnezeu⁴, Cel ce este libertate și ne-a dăruit libertatea, ne poate și oferi tot ceea ce avem nevoie pentru a fi liberi.

2 I. BERLIN, *Cinci eseuri despre libertate și alte scrieri*, Humanitas, București, 2010, p. 53.

3 SF. MAXIM MĂRTURISITORUL, *A doua sută a capetelor teologice și iconomice*, cap 37, în ****, Filocalia*, vol. II, EIBMBOR, București, 1977, p. 193.

4 Ioan-Gheorghe ROTARU, "Pentru orice situație a vieții, întrebă-L pe Dumnezeu mai întâi ! (I)", în *Argeșul ortodox*, Săptămânal teologic, bisericesc și de atitudine al Arhiepiscopiei Argeșului și Muscelului, Curtea de Argeș, anul XI, nr.557, 1-7 august 2012, p. 5.

Contemporaneitatea ne oferă, din nefericire, numeroase exemple de limitare, eliminare sau manipulare a libertății noastre. Astfel vedem, din nefericire, cum neomarxismul agresiv și periculos încearcă să cuprindă întreaga manifestare a vieții umane, limitându-ne libertatea și oferindu-ne tot felul de surogate ale ei.

Generațiile tinere, care au prins, cel puțin în Europa, timpul unui relativ confort sunt foarte lejer de manipulat și de controlat, tocmai pentru că nu au exercițiul rezistenței în dictatură, nu cunosc ce înseamnă cu adevărat lipsa libertății pe care oarecum o cedează ușor și benevol. De fapt, nu știu ce e aceea libertate, la ce folosește și cum se câștigă și se menține. Iar, aici este datoria generațiilor mature să-i ajute pe cei tineri, cu lumina credinței și a experienței lor, pentru a putea discerne duhurile și a nu ceda libertatea pentru oarecare beneficii materiale de moment.

Libertatea este condiția absolut necesară a credinței și a autenticității vieții noastre spirituale, iar în lipsa ei, nicio ființă umană nu poate exista în deplinătatea existenței, neputându-se bucura de o autentică viață spirituală.⁵ Adevărata libertate și de altfel cea mai importantă este aceea a sufletului. Este libertatea de a spune nu păcatului și de a te opune lui. Este libertatea de a respinge păcatul și moartea. Desigur, și libertatea fizică ne este necesară, dar trebuie să avem conștiința prioritizării corecte și să ierarhizăm așa cum se cuvine libertatea. Mai întâi a sufletului și apoi a trupului.⁶

Nenumărații noștri martiri creștini au fost luptători pentru libertatea de manifestare a credinței, pentru libertatea de conștiință și adevărați eroi ai libertății. Noi cinștim în ei credința care i-a animat, lăudăm pe Domnul Hristos care i-a inspirat și îi luăm drept autentice, dinamice, vii și necesare modele de viață.

Plecând de la implicarea misionară în contemporaneitate, dar cu perspectiva veșnică, Biserica întipărește în ființa umană pecetea adevăratului sens al existenței umane: identitatea creștină. Și cum aceasta a fost adusă de Fiul lui Dumnezeu făcut Om și împărtășită oamenilor în Biserică prin Sfintele Taine, prin identitatea creștină istoria lumii primește pecetea unui hristocentrism autentic, fără de care ar rămâne mereu afundată în autonomia unui arianism pur temporal.⁷

5 G. MANTZARIDIS, *Morala creștină, Bizantină*, București, 2006, p. 212.

6 N. BERDIAEV, *Spirit și libertate*, Paideia, București, 1996, p. 253.

7 Mihai HIMCINSCHI, *History, mission and christian identity in The ISI Journal: European Journal of Science and Theology*, No. 5, vol. 14/1, 2018, p. 150.

Atunci când nu se poate altfel, este necesar să mărturisim libertatea noastră de conștiință⁸, libertatea de a ne manifesta credința chiar cu prețul vieții. Libertatea este un bun, un dar dumnezeiesc pe care avem datoria de a-l apăra. Avem nevoie să alegem mereu numai și numai binele, de a ne manifesta și mărturisi această alegere și mai ales de a da o pildă celor de lângă noi că robia se învinge prin mărturisire, prin aprofundarea trăirii credinței și prin faptele credinței.

Pentru aceasta, noi legăm de libertate și de mărturisire și integritatea. Este nevoie să fim integri, adică cât mai curați sufletește, pentru că integritatea este o formă de mărturisire și de trăire a libertății noastre.

Avem datoria de a trăi ca oameni liberi și de a mărturisi libertatea ca dar al lui Dumnezeu și unic mediu de trăire autentică a credinței, de aceea a ne păzi integritatea, a lucra la ea, a refuza părțasia cu păcatul și cu răul, cu întunericul și cu moartea este o necesitate de viață și de credință, o exigență spirituală.⁹

De fapt, referindu-ne la libertate și integritate, nu avem cum să nu ne referim de fapt la desăvârșire ca activitate dinamică ce are în vedere mântuirea.

Desăvârșirea este un subiect care a preocupat pe credincioși încă din cele mai vechi timpuri, căci ea a însemnat dintotdeauna nu doar aspirația către lumea spiritului, către nemurire și către Dumnezeu, dar mai ales întregul efort de perfecționare la maxim a firii umane, conform principiilor Revelației, urmând modelul divin. Dintotdeauna omul a fost preocupat de cunoașterea sensului vieții sale, a scopului pentru care a fost creat de Dumnezeu, iar conceptul de desăvârșire a jucat un rol central în doctrina tuturor marilor religii ale lumii. Din punct de vedere teologic, în limitele Adevărului nu se admit nuanțe, nici compromisuri, ceea ce, din punct de vedere social ar sfârși inevitabil printr-o a divide a grupului social, așa încât, iată concluzia logică a relativismului etic: mai bine să se abandoneze de tot problema Adevărului, sau oricum să fie exclus total din sfera politicii.¹⁰

8 Ioan-Gheorghe ROTARU, "Key aspects of the Freedom of Conscience", în *Jurnalul Libertății de Conștiință - Supliment (Journal for Freedom of Conscience)*, Ioan-Gheorghe Rotaru, Dragoș Mușat (eds.), Editions IARSIC, Les Arcs, France, 2016, pp. 30-37.

9 F. DOSTOIEVSKI, *Frații Karamazov*, vol. I, Editura pentru literatură universală, București, 1956, p. 356.

10 Mihai HINCINSCHI, *Tripersonal monotheism as a factor of social stability*, in *The ISI Journal: European Journal of Science and Theology*, vol. 10/1, 2014, p. 226.

Acesta a apărut odată cu omul și s-a manifestat nu doar în viața spirituală și personală a omului, ci și în viața socială, astfel, în mod firesc și „în mod spontan, ne întrebăm: „Ce constituie frumusețea și măreția persoanei umane?... Măreția persoanei umane vine din urma lui Dumnezeu pe care aceasta o poartă în sine. Potrivit Bibliei, ființa umană este creată după chipul și după asemănarea lui Dumnezeu.”¹¹

Remodelarea spirituală sau desăvârșirea este asemenea unui urcuș, care începe aici pe pământ și se continuă în cer, neexistând vreun moment de oprire, pentru că atunci începe regresul, decăderea. Desăvârșirea presupune înnoirea care se realizează în urma convertirii, adică datorită unui act de profundă schimbare și înnoire spirituală, ceea ce înseamnă de fapt angajarea totală în slujirea lui Dumnezeu și a aproapelui, căci „desăvârșirea religioasă nu se poate realiza singuratic, independent de obștea socială”¹²

Desăvârșirea omului este în centrul predicii evanghelice, lucru ce se vede din întreaga activitate a lui Iisus Hristos sau a apostolilor și a urmașilor lor, căci, preluând mesajul Evangheliei de la Mântuitorul, apostolii au continuat să-l predice la toți oamenii, având mereu în centrul expunerii lor pe Hristos-modelul perfect al desăvârșirii omului.

Evangheliile prezintă cel mai bine ideea desăvârșirii în Predica de pe Munte, care cuprinde atât mijloacele pentru a ajunge la realizarea ei, cât și treptele acesteia, iar conceptul este legat de iubire și de aplicațiile ei practice. Deoarece, dacă omul iubește, această: „iubire este de la Dumnezeu” (1 Ioan 4:7) și ea devine principala cale spre desăvârșire.¹³

În creștinism, atunci când vorbim despre desăvârșire, trebuie să luăm în considerare faptul că omul a fost creat după chipul lui Dumnezeu și desăvârșirea înseamnă asemănarea pe cât este posibil cu Dumnezeu, spre acest sens îndreptându-se toate eforturile creștinului aflat în pelerinaj spre casa Tatălui. Dacă omul este creat după chipul lui Dumnezeu, iar despre acesta știm că în esența lui este iubire, atunci și omul trebuie să fie în esența lui iubire, așa că atunci când iubește, el nu face altceva decât să urmeze impulsul natural al firii, acela de a iubi pe Dumnezeu și

11 IOAN PAUL AL II-LEA, *Discurs la întâlnirea cu tinerii în Aula Magna a Universității Eurasia din Astana*, 23 septembrie 2001.

12 NIFON, Arhiepiscop al Târgoviștei, *Ortodoxie și Ecumenism*, Agora, București, 2000, p. 150.

13 EMILE de Taize, *Nul n'est plus proche que l'Autre*, Les Presses de Taize, 1986, p.12.

pe semenul său, iar iubirea de Dumnezeu și cea de aproapele sunt două aspecte ale aceleiași realități.

Noutatea concepției creștine despre desăvârșire nu vizează dobândirea unor puteri supraomenești, ci unirea fără confuzie sau amestecare a omului cu Dumnezeu și normalitatea cotidiană a acestei realități care exclude artificialitatea și falsitatea. Desăvârșirea înseamnă urmarea lui Hristos, imitarea lui pe cât este posibil, înaintarea în nesfârșita asemănare cu Dumnezeu și ridicarea firii umane până la limitele sale ontologice maxime. Desăvârșirea omului este rodul iubirii divine în primul rând, căci: „Omul nu a încetat și nu încetează, în pofida tuturor rățăcirilor și a scăderilor sale, să fie înconjurat cu o consecventă grijă părintească de către Dumnezeu.”¹⁴

În această logică, virtutea cea mai mare este iubirea, cea care crează virtutea și oferă omului posibilitatea să trăiască pe pământ ducând viața îngerească. Imitând pe Hristos¹⁵, Fiul lui Dumnezeu întrupat, fiecare credincios are vocația să iubească pe aproapele său, nu doar pentru că trebuie să urmeze exemplul Creatorului său, ci și pentru că fiecare om este imaginea lui Dumnezeu¹⁶. Îl iubim pe Dumnezeu, iar dacă această iubire este adevărată în ea îl găsim și îl includem și pe aproapele. Un rol important în procesul de desăvârșire îl are libertatea umană, căci: „libertatea omului este cauza principală a devenirii... determinând de asemenea binele sau răul moral.”¹⁷

Credinciosul angajat pe drumul desăvârșirii devine un om al sacrificiului (*homo sacrificans*), aceasta arătând atât legătura sa cu sacrul, cât și legătura sa cu suferința inerentă transformării spirituale, transfigurării.¹⁸ Este vorba de omul a cărui existență este mereu amenințată de adversitățile răului cărora el li se opune, prin întreg efortul de desăvârșire, de apropiere și de unire cu Dumnezeu, singurul care-l poate apăra și salva. Dacă sacrificiul este cel care marchează existența omului căzut, aceasta se datorează atât renunțării la viața profană, cât și reconstituirii unei existențe apropiate de cea paradisiacă, prin re-sacralizarea întregii sale existențe.

14 P. SEMEN, „Revelarea Tatălui ca Proniator după Sfânta Scriptură” în DT n3./1999, p. 29

15 Ioan-Gheorghe ROTARU, „Calcă și tu pe urmele pașilor lui Iisus Hristos !”, în *Argeșul ortodox*, Săptămânal teologic, bisericesc și de atitudine al Arhiepiscopiei Argeșului și Muscelului, Curtea de Argeș, anul XI, nr.550, 24-31 mai 2012, p. 6.

16 V. PETERCĂ, *De la Abraham la Josua*, EITRC, Iași, 1996, p. 10.

17 T. ROSTWOROWSKI, *Din gândirea filozofică a Papei Ioan Paul al II-lea*, Ars Longa, Iași, 1994, p. 124.

18 I. BIȘOC, *Shema noule Israel*, Serafica, Roman, 2003, p. 60.

Condiția umană se revelează a fi o concepție sacrificială, deoarece: „Sacrificăm, ne sacrificăm sau suntem sacrificați în fiecare clipă: pentru a viețui, pentru a supraviețui, pentru a conviețui, pentru a ne purifica și astfel a înainta pe calea desăvârșirii”.¹⁹ Sacrificiul este „parte integrantă definiției omului, este chiar expresia culturală a mutației ontologice care l-a detașat pe om de restul creației, de aceea nu greșim când spunem că pentru om, sacrificiul este un destin personal, social și istoric”²⁰. Dacă vorbim de categoria umană a lui *homo sapiens*, atunci putem vorbi și de *homo adorans* sau *homo sacrificans*, deoarece întotdeauna ideea de sacrificiu a fost legată de ideea de consacrare. Cele două concepte aproape se confundă, iar atunci când vorbim de *homo sacrificans* ne referim la autosacrificiu, la actul de dedicare lui Dumnezeu ca mijloc de desăvârșire.²¹ Generator de sublim, sacrificiul este o realitate umană inevitabilă, necesară procesului de desăvârșire, o permanență a condiției umane, căci sacrificiul ne-a adus mai aproape de conceptul de persoană.

Amintirea fericirii originare i-a rămas însă omului și l-a atras permanent spre paradisul pierdut spre care a pribegit, sacrificând iluzia existenței pentru sacralitatea ființei, devenind un om sacrificial, iar sacrificiul suprem al lui Iisus Hristos, Dumnezeu adevărat și om adevărat, i-a deschis calea spre omul desăvârșit. Omul sacrificial este acela care înaintează pe calea desăvârșirii, având ca model impulsivator sacrificiul mântuitor al lui Hristos. Desăvârșirea înseamnă pentru om sfințirea sa, ridicarea sa pe cea mai înaltă treaptă de existență după modelul arătat și realizat de Fiul lui Dumnezeu întrupat, Iisus Hristos. Ea este strâns legată de iubire, adică de acea realitate care dă viață credinței și conținut speranței și care, prin Duhul Sfânt se face izvorul vieții celei noi în noi. În acest sens, „omul viu este gloria lui Dumnezeu”²², iar împlinirea omului este dată de cunoașterea și iubirea lui Dumnezeu. Modelul de desăvârșire creștin are în centrul ei pe Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat și se identifică cu conceptul de libertate absolută, adică de sfințenie, pentru că „sfinții... sunt întruparea iubirii filiale a lui Hristos care este izvorul iubirii... pentru creaturi.”²³

19 G. THIBONE, *Ignoranța înstelată*, Humanitas, București, 2003, p. 26.

20 P. SOLIER, *Le Sacrifice, fondateur de civilisation et d'individuation*, A. Michael, Paris, 1998, p. 185.

21 *Ibidem*.

22 IRINEU DE LUNGDUNUM, *Adversus haeresis*, Cerf, Paris, 1991, p. 474.

23 IOAN PAUL AL II-LEA, *Varcare la soglia della speranza*, Arnoldo Mondadori Editore S.p.A., Milano, 1994, p.272

Bibliografie

- ✦ BERDIAEV, N., *Spirit și libertate*, Ed. Paideia, București, 1996.
- ✦ BERLIN, I., *Cinci eseuri despre libertate și alte scrieri*, Humanitas, București, 2010.
- ✦ BIȘOC, I., *Shema noule Israel*, Serafica, Roman, 2003.
- ✦ DOSTOIEVSKI, F., *Frații Karamazov*, vol. I, Editura pentru literatură universală, București, 1956.
- ✦ EMILE de Taize, *Nul n'est plus proche que l'Autre*, Les Presses de Taize, 1986.
- ✦ HIMCINSCHI, Mihai, *History, mission and christian identity in The ISI Journal: European Journal of Science and Theology*, No. 5, vol. 14/1, 2018.
- ✦ HIMCINSCHI, Mihai, *Tripersonal monotheism as a factor of social stability*, in *The ISI Journal: European Journal of Science and Theology*, vol. 10/1, 2014, p. 226.
- ✦ IOAN PAUL AL II-LEA, *Varcare la soglia della speranza*, Arnoldo Mondadori Editore S.p.A., Milano, 1994.
- ✦ IRINEU DE LUNGUNUM, *Adversus haeresis* (trad.fr.), Cerf, Paris, 1991.
- ✦ MANTZARIDIS, G., *Morala creștină*, Ed. Bizantină, București, 2006.
- ✦ MAXIM, SF., MĂRTURISITORUL, *A doua sută a capetelor teologice și iconomice, cap 37*, în ****, Filocalia*, vol. II, EIBMBOR, București, 1977.
- ✦ NIFON, Arhiepiscop al Târgoviștei, *Ortodoxie și Ecumenism*, Agora, București, 2000.
- ✦ PETERCĂ, V., *De la Abraham la Josua*, EITRC, Iași, 1996.
- ✦ ROTARU, Ioan-Gheorghe, „Libertatea religioasă – temelie a demnității umane”, în Daniela Ioana Bordeianu, Erika Androne, Nelu Burcea, *Manual pentru liderul Departamentului de Libertate religioasă*, Casa de editură „Viață și Sănătate”, București, 2013, pp. 210-215.
- ✦ ROTARU, Ioan-Gheorghe, „Religious liberty – a natural human right”, în *Jurnalul Libertății de Conștiință*, Ganoune Diop, Mihnea Costoiu, Liviu-Bogdan Ciucă, Nelu Burcea (coord.), Editions IARSIC, Les Arsc, France, 2015, p. 595-608.
- ✦ ROTARU, Ioan-Gheorghe, “Key aspects of the Freedom of Conscience”, în *Jurnalul Libertății de Conștiință - Supliment (Journal for Freedom of Conscience)*, Ioan-Gheorghe Rotaru, Dragoș Mușat (eds.), Editions IARSIC, Les Arsc, France, 2016, pp. 30-37.
- ✦ ROTARU, Ioan-Gheorghe, “Pentru orice situație a vieții, întrebă-L pe Dumnezeu mai întâi ! (I)”, în *Argeșul ortodox*, Săptămânal teologic,

bisericesc și de atitudine al Arhiepiscopiei Argeșului și Muscelului, Curtea de Argeș, anul XI, nr.557, 1-7 august 2012, p. 5.

- ✦ ROTARU, Ioan-Gheorghe, "Calcă și tu pe urmele pașilor lui Iisus Hristos!", în *Argeșul ortodox*, Săptămânal teologic, bisericesc și de atitudine al Arhiepiscopiei Argeșului și Muscelului, Curtea de Argeș, anul XI, nr.550, 24-31 mai 2012, p. 6.
- ✦ ROSTWOROWSKI, T., *Din gândirea filozofică a Papei Ioan Paul al II-lea*, Ars Longa, Iași, 1994.
- ✦ SEMEN, P., „Revelarea Tatălui ca Proniator după Sfânta Scriptură” în *DT* n3./1999,
- ✦ SOLIER, P., *Le Sacrifice, fondateur de civilisation et d`individuation*, A. Michael, Paris, 1998.
- ✦ THIBONE, G., *Ignoranța înstelată*, Humanitas, București, 2003.